

Pripravljenost županov in svetnikov za sodelovanje s policisti - primer Slovenije

Vinko Gorenak, Fakulteta za varnostne vede, Univerza v Mariboru

Irena Gorenak, Fakulteta za logistiko, Univerza v Mariboru

Namen

Namen tega prispevka je proučevanje ocen in stališč županov in svetnikov izbranih slovenskih občin do dela policistov in proučevanje njihove pripravljenosti, za sodelovanje s policisti. Cilj prispevka pa je ugotoviti, kakšne so ocene in stališča županov in svetnikov do dela policistov, kolikšna je stopnja njihove pripravljenosti za sodelovanje s policisti ter kakšne je povezanost med posameznimi dejavniki.

Metodologija

V teoretičnem delu prispevka je bila uporabljena metoda analize tekstov, za pripravo empiričnega dela prispevka, ki temeljil na anketiranju na 42 občinah in 520 županih in svetnikov, pa je bilo uporabljeno neeksperimentalno raziskovanje, metoda dela je bila terenska študija, tehnika pa anketni vprašalnik. V teoretičnem delu prispevka avtorja govorita o lokalni samoupravi na splošno in lokalni samoupravi v Republiki Sloveniji, njeni organiziranosti, položaju in nalogah. Nadalje govorita splošno o policiji, njeni organiziranosti in delu v Republiki Sloveniji, ter o njeni povezanosti z lokalnimi skupnostmi. Teoretični del prispevka zaključujeta s pregledom sodelovanja med policijo in lokalnimi skupnostmi, pri čemer posebej poudarjata, da je sodelovanje, pomemben kriterij merjenja uspešnosti policije.

Ugotovitve

Temeljna ugotovitev avtorjev je, da so župani in svetniki relativno zadovoljni z delom policistov in z njihovo uspešnostjo in da so pripravljeni sodelovati s policisti pri skupnih prizadevanjih za boljšo varnost v lokalnih okoljih. Ugotovitve raziskave so uporabne tako za vodstva vseh slovenskih občin, kot tudi za vodstva policijskih postaj.

Izvirnost

Podobna raziskava na vzorcu slovenskih občin je bila opravljena v okviru širše raziskave leta 2002. Stanje na tem področju se hitro spreminja, zato ocenjujemo, da ima prispevek izvirno znanstveno vrednost.

Ključne besede: policija, lokalna skupnost, občina, sodelovanje

1 Teoretični uvod

1.1 Lokalna skupnost

Po mnenju Grafenauerja (2000) pojem lokalna skupnost označuje teritorialno skupnost ljudi, ki svoje skupne potrebe zadovoljujejo s skupnimi cilji. O lokalni skupnosti je tako mogoče govoriti, kadar je na nekem zaokroženem območju vzpostavljeno tesnejše sodelovanje in povezanost med ljudmi, ki tam živijo. Vlaj (1998) poudarja, da so najožje lokalne skupnosti tiste, v katerih imajo prebivalci skupni interes, da se zagotovijo tisti splošni pogoji, ki omogočajo družbeno življenje na tem območju. To pa so potrebe po preskrbi z vodo, plinom, elektriko, po ureditvi kanalizacije, javne razsvetljave, po načrtni rabi prostora, po lokalnih komunikacijskih in določenih skupnih prevoznih sredstvih. To so tako imenovane komunalne zadeve.

Grafenauer (2000) predstavlja za lokalno skupnost najbolj značilne elemente, to so:

- prebivalci (ljudje), ki prebivajo na nekem območju,
- ozemlje oziroma teritorij,
- integriranost, povezanost v skupnost – kar pogojuje oziroma označuje: dejstvo naselitve na določenem teritoriju, skupni interesi in potrebe oziroma skupne dejavnosti ljudi, ki pogojujejo medsebojne odnose in aktivnost ljudi ter zavest o pripadnosti skupnosti.

Ob navedenih opredelitvah je potrebno opozoriti na dejstvo, da v teoriji ne obstaja enotna definicija pojma lokalne skupnosti, ki bi ga opredelila popolnoma eksaktno in enoznačno.

Šmidovnik (1995) ugotavlja, da lokalna samouprava pomeni več kot zgolj lokalno skupnost, to pomeni lokalno skupnost, ki ima status samouprave. Lokalna skupnost je zgolj nosilec (lokalne) samouprave, njen subjekt; (lokalna) samouprava pa je pravno sistemska institucija, ki opredeljuje položaj lokalne skupnosti. Ta se izraža v njeni neodvisnosti od države in vsake druge organizacije. Virant (2004) lokalno samoupravo opredeljuje kot način upravljanja javnih zadev, pri katerem neposredno ali posredno preko izvoljenih predstavnikov sodelujejo prebivalci določene teritorialne skupnosti, ki je ožja od države. Isti avtor ugotavlja, da lahko lokalno samoupravo opredelimo tudi kot pravico prebivalcev, da samostojno, brez vmešavanja državnih oblasti, urejajo določen del javnih zadev ter, da lahko o lokalni samoupravi govorimo, kadar država lokalnim skupnostim prizna pravni obstoj, jim podeli pravico odločanja o določenih vprašanjih, v katera se sama ne vmešava in jim tudi zagotovi sredstva, potrebna za urejanje teh zadev.

Lokalne skupnosti, ki jim država prizna lokalno samoupravo, so javnopravne skupnosti, ki imajo na svojem območju določen obseg oblasti. Razmerje med državo in lokalno skupnostjo, ki ima pravico do samouprave, je urejeno tako, da država prizna lokalni skupnosti pravico urejati določen del javnih zadev, pri čemer se v čim večji možni meri umakne iz njene sfere, toda ne v celoti, saj ohrani nadzorstvo nad zakonitostjo delovanja lokalne skupnosti. Zakoni na različnih področjih dajejo različno širok manevrski prostor za politično odločanje predstavniških organov lokalnih skupnosti, kar pa za lokalno samoupravo ne pomeni zgolj izvrševanja zakonov in drugih političnih aktov državnih organov, temveč vsebuje tudi politično odločanje (Virant, 2004).

Po Zakonu o lokalni samoupravi (2007) so »občine temeljne samoupravne lokalne skupnosti.« V istem zakonu so med drugim določeni tudi pogoji pod katerimi se lahko ustanovi nova občina, minimalno število prebivalcev, funkcije, ki so potrebne za zagotavljanje življenjskih potreb in kakovostnejšega življenja ter organi občine. Isti zakon predvideva, da imajo župana, občine občinski svet in nadzorni odbor. Župan, ki je neposredno voljen, predstavlja in zastopa občino ter skrbi in odgovarja za izvajanje odločitev občinskega sveta. Občinski svet, ki je izvoljen na proporcionalnih ali večinskih volitvah, je najvišji organ odločanja o vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine. V okviru svojih pristojnosti občinski svet sprejema statut občine, odloke in druge občinske akte, prostorske in druge plane razvoja občine, občinski proračun in zaključni račun ter druge naloge, določene z zakonom. Zadnji organ občine je nadzorni odbor, ki je najvišji organ nadzora javne porabe v občini, bdi nad razpolaganjem s premoženjem občine, nadzoruje namenskost in smotrnost porabe proračunskih sredstev ter nadzoruje finančno poslovanje uporabnikov proračunskih sredstev.

1.2 Policija in njena vloga v sodobni družbi

Po splošni definiciji je policija organ izvršilne veje oblasti, pristojen za javno varnost, vzdrževanje javnega reda in uveljavljanje zakonov, ugotavljajo Kečanović, Klemenčič, Zidar in Pavlin (2006). Glavna in osrednja naloga policije je torej izvrševanje zakonov, ki so sprejeti. Samo sprejetje zakonskih aktov pa še ne zagotavlja, da jih bodo ljudje spoštovali. Žaberl (2006) meni, da je policija ustanovljena kot organ za odkrivanje in pregon tistih ljudi, ki ne upoštevajo zakonskih prepovedi oziroma zapovedi.

Policija pa že dolgo več ne obravnava le kršiteljev zakonov, ampak svojo energijo in čas usmerja v zadovoljevanje zahtev in potreb skupnosti. Policist torej ne odkriva več samo kršilcev zakonov, ampak opravlja tudi storitvene dejavnosti za posameznike v skupnosti. Policija je ena redkih javnih služb, ki je ljudem na voljo vsako uro, vsak dan in vsak teden. Potrebe skupnosti se pojavljajo tudi takrat, ko ostale službe ne delujejo in tako policija dostikrat namesto njih opravlja naloge. Policisti se tako lahko znajdejo v vlogi svetovalca, turističnega delavca, posrednika, zastopnika in/ali socialnega delavca, ugotavljata Lobnikar in Pagon (1995). Policija lahko pričakuje, da bo javnost podpirala in odobravalala njeno legitimno izvajanje nalog takrat, kadar bo le te izvajala v skladu s koristnimi in demokratičnimi cilji ter na etično sprejemljiv način.

1.2.1 Razvoj policijske dejavnosti v Sloveniji

Tako kot pri vseh drugih narodih je tudi v Republiki Sloveniji razvoj policijske dejavnosti povezan s potrebo po varnosti, redu in miru v skupnosti. Začetki slovenske policije segajo v čas vladavine avstro-ogrškega cesarstva v leto 1849, ko je Franc Jožef na Dunaju pisno potrdil ustanovitev orožništva, ugotavlja Kolenčeva (2002). Čelik (1991) pa navaja, da je prvi zakon, ki je urejal delovanje in organizacijo orožništva, izšel 18. januarja 1850. Na podlagi tega zakona je bilo orožništvo ustanovljeno kot vojaška organizirana straža, z nalogama skrbeti za notranjo varnost cesarstva, ter biti izvršilni organ sodišča in oblasti. Leta 1941 je bila z odlokom ustanovljena narodna zaščita, iz katere je neposredno izšla milica, iz nje pa današnja policija, navaja (Kolenc, 2002). Čelik (1991) pa kot pomemben mejnik, izpostavlja leto 1967, saj je takrat Slovenija dobila prvi zakon s področja notranjih zadev, s katerim je milica skoraj v vseh pogledih prešla pod pristojnost Slovenije. Do popolne osamosvojitve je slovenska policija prišla leta 1991, ko je bila sprejeta Ustava Republike Slovenije (1991) in številni novi zakoni. Spremenila se je tudi organizacijska zgradba in leta 1992 se je iz milice preimenovala v policijo ter se začela spreminjati na lokalni in regionalni ravni. Z Zakonom o policiji (1998) pa je bila zagotovljena pravna podlaga za vzpostavitev policije kot organa v sestavi Ministrstva za notranje zadeve. S tem je policija pridobila veliko stopnjo samostojnosti, predvsem na področju opravljanja policijskih nalog in policijskih pooblastil.

1.3 Sodelovanje policije z lokalnimi skupnostmi

Kosmač in Gorenak (2004) ugotavljata, da so se prve ideje in poskusi uveljavljanja policijskega dela v skupnosti (angl. community policing) v ZDA razvijali od leta 1914 do 1919, ko so policisti že sodelovali s šolami ter soseskami in so se skupaj z njimi čutili odgovorne za varnost na ulicah. Policijsko delo v skupnosti se je v Evropi prvič pojavilo v začetku šestdesetih let prejšnjega stoletja v Veliki Britaniji ter na Nizozemskem in Švedskem. Ostale države članice Evropske unije so policijsko delo v skupnosti začele razvijati po letu 1990.

Filozofija policijskega dela v skupnosti je relativno preprosta, saj govori o tem, da naj bi policija in skupnost sodelovali z namenom reševanja lokalnih težav in vzpostavljanja višje kvalitete življenja državljanov. Policijsko delo v skupnosti poteka na različnih področjih, med katerimi sta reševanje problemov in posvetovanja s skupnostjo nedvomno zelo pomembna.

Weisel in Eck (1994) opredeljujeta policijsko delo v skupnosti tako, da morata policija in skupnost združiti moči za skupno sodelovanje in nadzor kriminalitete in drugih problemov. Po mnenju Trojanowicza in Bucquerouxove (1994) predstavlja policijsko delo v skupnosti poudarjeno sodelovanje med občani in policijo, temelji pa na organizacijski strategiji in filozofiji. »Policijsko delo v skupnosti pomeni zaposlitev in stalno prisotnost policistov v določeni soseski, za katero so odgovorni,

in hkratni prenos odločanja na te policiste« (Meško in Lobnikar, 2005: 94). Wilkinson in Rosenbaum (1994) razumeta policijsko delo v skupnosti kot spremembe policistov samih, da lahko sodelujejo pri reševanju problemov v skupnosti, za kar pa morajo obstajati elementi v sami skupnosti.

Na kratko bi lahko rekli, da je zmeraj bolj pomembno, kako sodelujejo policija, občani in predstavniki (župan in svetniki) lokalnih skupnosti pri zagotavljanju varnosti. »Policijsko delo v skupnosti v bistvu pomeni, da policisti in prebivalci skupaj identificirajo, razvrstijo po pomembnosti in tudi skupaj rešujejo varnostne probleme, kot na primer kriminal, mamila, strah pred kriminalom, socialne težave, ekološke probleme, ter druge neprijetnosti in deviantnosti v življenjskem in delovnem okolju prebivalcev« pravita Pagon in Lobnikar (2004: 246).

1.3.1 Policijsko delo v skupnosti v Republiki Sloveniji

Policijsko delo v skupnosti v Republiki Sloveniji ima svoje zametke v času po osamosvojitvi Republike Slovenije, ko so potekali obširni reorganizacijski procesi policije in njena transformacija iz enopartijske milice v sodobno evropsko policijo. Kasneje je bilo tudi v Zakonu o policiji (1998) navedeno, da policijske postaje in policijske uprave sodelujejo z organi lokalnih skupnosti na področju varnosti v skupnosti. Pri tem sodelujejo z drugimi organi in institucijami, katerih dejavnost je usmerjena v izboljšanje varnosti prebivalcev. V ta namen policija z organi v lokalni skupnosti ustanavlja svete, sosvete, komisije in druge oblike sodelovanja. Tudi interna pravila policije poudarjajo sodelovanje z organi lokalnih skupnosti, prav tako pa imajo posebno mesto policijski okoliši in vodje policijskih okolišev, ki prvenstveno uresničujejo policijsko delo v skupnosti.

Z razvojem policijskega dela v skupnosti so se v domačem prostoru pojavile tudi številne raziskave, ki obravnavajo sodelovanje policijskih organizacij z lokalnimi skupnostmi. Ugotovitve nekaterih slovenskih raziskav predstavljamo v nadaljevanju.

Pagon in Lobnikar (2002) sta ob primerjavi stališč med policisti in prebivalci Republike Slovenije o policijskem delu v skupnosti med drugim ugotovila, da so prebivalci veliko bolj naklonjeni preprečevanju kriminalitete kot policisti. Policisti so prepričani, da je njihovo primarno delo preiskovanje kaznivih dejanj in pregon storilcev. Ugotovila sta, da so prebivalci veliko bolj pripravljeni sodelovati s policijo, kot to zaznavajo policisti.

V okviru proučevanja zadovoljstva predstavnikov lokalnih skupnosti s policijskim delom sta Gorenakova in Devetak (2003) ugotovila, da so predstavniki lokalnih skupnosti zadovoljni z delom policistov, da se v svojem bivalnem okolju počutijo varne, da so pripravljeni sodelovati s policisti tako pri reševanju varnostnih problemov njihovega kraja, kot pri reševanju njihovih morebitnih varnostnih problemov in da policisti pri opravljanju svojih nalog uživajo njihovo visoko podporo.

Meško (2004a in 2004b) in Meško in Lobnikar (2005) sta, v raziskavi med predstavniki lokalnih skupnosti v Republiki Sloveniji med drugim ugotovila, da so sodelujoči v večini prepričani, da je policija primarna institucija, ki mora skrbeti za varnost državljanov in reševati varnostne probleme, hkrati pa menijo, da je skrb za varnost tudi naloga lokalne skupnosti in državljanov, da je glede skupnih prizadevanj na področju preprečevanja kriminalitete in zagotavljanja varnosti, najbolj tipično občasno sodelovanje institucij, ko se pojavijo varnostni problemi ter da proučevanje ravni varnosti temelji predvsem na analizah policijskega dela, brez sodelovanja zunanjih strokovnjakov.

Kury, Meško, Mitar in Fields (2009) ugotavljajo, da se zaznava in pojmovanje virov ogrožanja varnosti v lokalni skupnosti pomembno razlikuje med policisti in drugimi državljani, zato je pri policijskem delu v skupnosti treba skupaj preučiti vire ogrožanja in se odločiti za partnersko reševanje problemov, ki presega le policijske intervencije.

1.3.2 Sodelovanje policije in lokalnih skupnosti kot kriterij merjenja uspešnosti policije

Reševanje varnostnih problemov v lokalnem okolju je odvisno od pripravljenosti občanov in njihovih predstavnikov za sodelovanje s policijo. Varnostnih problemov se ne da rešiti le z represivnim ukrepanjem, ampak je potrebno pozornost posvetiti predvsem preventivni dejavnosti in sodelovanju z lokalno skupnostjo.

Namen takšne oblike dela je aktivno sodelovanje in skupno reševanje problemov s strani policije in občanov v lokalni skupnosti. Takšno delo temelji na domnevi, da je potrebno poiskati probleme v

skupnosti, odkriti vzroke zanje in najti primeren način za ukrepanje skupaj s skupnostjo. To delo zajema sodelovanje policije s prebivalci skupnosti in vsemi drugimi službami pri iskanju problemov, možnih rešitev in ustreznem ukrepanju (Meško, 2001).

Gorenak (2005) ugotavlja, da policijske organizacije čedalje bolj opuščajo tradicionalne kriterije merjenja njihove uspešnosti, kot so število varnostnih pojavov, njihova preiskanost in podobno in čedalje bolj prisegajo na modernejše kriterije merjenja njihove uspešnosti. Med modernejše kriterije merjenja uspešnosti prišteva: dostopnost policijskih organizacij, poštenost, vljudnost in zanesljivost policistov v postopkih, stopnja usposobljenosti policistov za delo, odzivni čas policijskih organizacij na klice državljanov, stopnjo zadovoljstva javnosti z delom policijskih organizacij, stopnjo varnostnega počutja državljanov, stopnjo notranjega policijskega zadovoljstva in drugo.

Glede na to, da so župani in svetniki občin reprezentativni, na splošnih volitvah izvoljeni predstavniki lokalnih skupnosti, lahko njihove ocene in stališča do dela policije, zlasti pa njihovo pripravljenost za sodelovanje s policijo, prav tako uvrstimo med kriterije merjenja uspešnosti policije.

2 Metoda

2.1 Namen in cilji

Namen tega prispevka je proučevanje ocen in stališč županov in svetnikov izbranih slovenskih občin do dela policistov in proučevanje njihove pripravljenosti, za sodelovanje s policisti. Cilj prispevka pa je ugotoviti, kakšne so njihove ocene in stališča do dela policistov, kolikšna je stopnja njihove pripravljenosti za sodelovanje s policisti ter kakšne je povezanost med posameznimi dejavniki.

2.2 Opis vzorca, postopka in vprašalnika

Po podatkih iz decembra 2010 ima Republika Slovenija skupaj 210 občin, torej tudi 210 županov in 3331 svetnikov. V naš vzorec smo zajeli 42 občin oziroma 20 % vseh občin. Vsem svetnikom in županom omenjenih občin smo v marcu 2010 poslali anketne vprašalnike. Do 15. 05. 2010 smo prejeli vrnjenih 520 vprašalnikov, kar pomeni, da smo v proučevani vzorec zajeli 14,68 % vseh županov in svetnikov v Republiki Sloveniji. V raziskavo smo torej zajeli 520 županov in svetnikov slovenskih občin. Med njimi je bilo 74,20 % moških in 25,80 % žensk. Njihova povprečna starost je bila 48,60 let. Osnovno šolsko izobrazbo jih je imelo 1,60 %, poklicno šolo jih je imelo 5,60 %, srednješolsko izobrazbo je imelo 31,20 %, višje šolsko izobrazbo je imelo 22,90 %, visoko strokovno 11,50 % in univerzitetno izobrazbo ali več je imelo 27,20 % anketirancev. Vprašalnik je bil sestavljen iz 50 trditvev, razdeljenih v šest smiselnih sklopov, na katere so anketiranci odgovarjali na lestvici od 1 do 5, pri čemer je ocena 1 pomenila, da se s trditvijo sploh ne strinjajo, ocena 5 pa je pomenila, da se s trditvijo popolnoma strinjajo, ocene 2, 3 in 4 pa so pomenile vmesne stopnje strinjanja. Sledilo je šest vprašanj demografskega značaja.

2.3 Uporabljene metode

Za pripravo teoretičnega dela prispevka smo uporabili metodo analize tekstov, za pripravo empiričnega dela prispevka pa smo uporabili neeksperimentalno raziskovanje, metoda dela je bila terenska študija, tehnika pa anketni vprašalnik. Podatke smo obdelali s pomočjo programa SPSS for Windows. Uporabljene statistične metode pa so bile opisna statistika, t-test, analiza variance in Pearsonov korelacijski koeficient.

3 Analiza in interpretacija rezultatov

3.1 Oblikovanje združenih spremenljivk

Zadovoljstvo z dejavniki, ki označujejo delo policistov smo merili z devetimi trditvami kot so: zakonitost dela, nepristranskost, strokovnost, uspešnost pri preganjanju kršiteljev, hitrost ukrepanja,

način obveščanja javnosti, pripravljenost za pomoč, skrb za oškodovance in preventivno delovanje policistov. Trditve smo združili v združeno spremenljivko »Zadovoljstvo z delom policistov«.

Oceno uspešnosti policistov po posameznih področjih dela kot so: varnost prometa, vzdrževanje javnega reda in miru, preprečevanje kaznivih dejanj, preiskovanje kaznivih dejanj, mejna kontrola, varnosti problemi v kraju in preprečevanje ilegalnih migracij, smo merili s sedmimi trditvami in jih združili v združeno spremenljivko »Uspešnost policistov«.

Stopnjo pripravljenosti sodelovanja anketirancev s policisti po posameznih področjih dela kot so: reševanje varnostnih problemov v kraju oziroma njihovih lastnih varnostnih problemov, načrtovanje ukrepov za preprečevanje kaznivih dejanj, javnega reda in miru, varnosti v prometu in reševanju pritožb, smo merili s šestimi trditvami, ki smo jih združili v združeno spremenljivko »Pripravljenost za sodelovanje s policisti«.

Oceno varnostnega počutja anketirancev v bivalnem okolju po posameznih področjih dela kot so: vandalizem, prisotnost drog, kršitve javnega reda in miru, kriminala in prometne varnosti smo merili s sedmimi trditvami, ki smo jih združili v združeno spremenljivko »Varnostno počutje«.

Oceno sodelovanja policistov z občani smo merili s trditvami kot so: hitrost in kvaliteta obveščanja javnosti, partnerski odnos z občani, objektivno posredovanje informacij in preventivni nasveti smo merili s petimi trditvami, ki smo jih združili v združeno spremenljivko »Sodelovanje policistov z občani«.

V zadnjem sklopu nas je zanimalo kako anketiranci ocenjujejo interpersonalne kompetence policistov kot so: dostopnost, komunikativnost, iskrenost, zaupnost, pravičnost, odkritost, spoštljivost in drugo. Trditve smo združili v združeno spremenljivko, ki smo jo poimenovali »Interpersonalne kompetence policistov«. V Tabeli 1 prikazujemo rezultate ocen aritmetičnih sredin združenih spremenljivk.

Tabela 1: Ocene aritmetičnih sredin združenih spremenljivk

<i>Združene spremenljivke</i>	<i>Aritmetična sredina</i>	<i>Standardni odklon</i>
»Zadovoljstvo z delom policistov«	3,34	,68781
»Uspešnost policistov«	3,29	,66387
»Pripravljenost za sodelovanje s policisti«	3,89	,76561
»Varnostno počutje«	3,26	,53427
»Sodelovanje policistov z občani«	3,26	,76998
»Interpersonalne kompetence policistov«	3,50	,69469

Ugotovimo lahko, da so anketiranci vse združene spremenljivke ocenili nadpovprečno. Najvišje (3,86) so ocenili »Pripravljenost za sodelovanje s policisti«, najnižje pa »Varnostno počutje« (3,25).

3.2 Ugotavljanje statistično pomembnih razlik

V nadaljevanju nas je zanimalo ali obstajajo statistično pomembne razlike pri oceni združenih spremenljivk glede na spol anketirancev. S pomočjo t-testa smo ugotovili, da obstaja statistično pomembna razlika samo pri združeni spremenljivki »Uspešnost policistov« ($t=-2,688$; $p=0,008$), saj ženske (3,43) višje ocenjujejo »Uspešnost policistov« kot moški (3,24).

S pomočjo analize variance smo ugotavljali statistično pomembne razlike med združenimi spremenljivkami glede na izobrazbo in ugotovili, da obstaja statistično pomembne razlike samo pri združeni spremenljivki »Varnostno počutje« ($F=4,211$; $p=0,001$; aritmetična sredina 3,25). Anketiranci z univerzitetno izobrazbo ali več (3,39) in anketiranci z višješolsko izobrazbo (3,29) so to združeno spremenljivko ocenili nadpovprečno. Podpovprečno pa so jo ocenili anketiranci z osnovnošolsko izobrazbo (2,87), poklicno šolo (3,00) ter anketiranci s končano srednjo šolo (3,20) in visokošolsko izobrazbo (3,19).

Prav tako smo s pomočjo analize variance ugotavljali statistično pomembne razlike glede na regijo. Ugotovili smo, da glede na regijo obstajajo statistično pomembne razlike pri združenih

spremenljivkah »Zadovoljstvo z delom policistov«, »Uspešnost policistov« in »Sodelovanje policistov z občani«. Rezultate prikazujemo v Tabeli 2.

Tabela 2: Statistično pomembne razlike glede na regijo

Združena spremenljivka	F	p	Srednja vrednost	Srednja vrednost po regijah	
»Zadovoljstvo z delom policistov«	6,057	,000	3,37	Osrednja slovenska	3,27
				Koroška	3,59
				Savinjska	3,26
				Obalno kraška	3,12
				Podravska	3,29
»Uspešnost policistov«	5,515	,000	3,32	Osrednja slovenska	3,26
				Koroška	3,52
				Savinjska	3,26
				Obalno kraška	3,14
				Podravska	3,14
»Sodelovanje policistov z občani«	7,880	,000	3,28	Osrednja slovenska	3,04
				Koroška	3,54
				Savinjska	3,16
				Obalno kraška	3,16
				Podravska	3,29

Ugotovili smo, da so anketiranci s Koroške regije visoko nadpovprečno ocenili vse tri združene spremenljivke in sicer »Zadovoljstvo z delom policistov«, »Uspešnost policistov« in »Sodelovanje policistov z občani«.

Čeprav pri združeni spremenljivki »Pripravljenost za sodelovanje s policisti« nismo ugotovili statistično značilnih razlik glede na regijo, pa vseeno lahko ugotovimo, da so svojo stopnjo pripravljenosti za sodelovanje s policisti najvišje ocenili anketiranci Podravske regije (4,06), sledijo anketiranci s Koroške regije (3,89), anketiranci z Obalno kraške regije (3,85), anketiranci s Savinjske regije (3,84) in anketiranci z Osrednje slovenske regije (3,81).

3.3 Ugotavljanje povezanosti

S pomočjo Pearsonovega korelacijskega koeficienta smo ugotovili, da obstaja povezanost med izobrazbo anketirancev in »Varnostnim počutjem« ($r=0,177; p<0,000$), saj anketiranci z višjo stopnjo izobrazbe bolj pogosto pozitivno ocenjujejo »Varnostno počutje«, kot anketiranci z nižjo stopnjo izobrazbe.

Prav tako smo s pomočjo Pearsonovega korelacijskega koeficienta ugotavljali povezanost med združenimi spremenljivkami samimi. Rezultate prikazujemo v Tabeli 3.

Ugotovili smo, da tisti anketiranci, ki pogosteje pozitivno ocenjujejo združeno spremenljivko »Zadovoljstvo z delom policistov« tudi pogosteje pozitivno ocenjujejo združene spremenljivke »Uspešnost policistov«, »Pripravljenost za sodelovanje s policisti«, »Sodelovanje policistov z občani« in »Interpersonalne kompetence policistov«.

Ugotovili smo tudi, da tisti anketiranci, ki pogosteje pozitivno ocenjujejo združeno spremenljivko »Uspešnost policistov«, tudi pogosteje pozitivno ocenjujejo združene spremenljivke »Pripravljenost za sodelovanje s policisti«, »Sodelovanje policistov z občani«, in »Interpersonalne kompetence policistov«.

V nadaljevanju smo ugotovili, da tisti anketiranci, ki pogosteje pozitivno ocenjujejo združeno spremenljivko »Pripravljenost za sodelovanje s policisti«, tudi pogosteje pozitivno ocenjujejo združene spremenljivke »Varnostno počutje«, »Sodelovanje policistov z občani« in »Interpersonalne kompetence policistov«.

Tabela 3: Povezanost med združenimi spremenljivkami

Združene spremenljivke	»Zadovoljstvo z delom policistov«	»Uspešnost policistov«	»Pripravljenost za sodelovanje s policisti«	»Varnostno počutje«	»Sodelovanje policistov z občani«	»Inerpersonalne kompetence policistov«
»Zadovoljstvo z delom policistov«	1					
»Uspešnost policistov«	,759**	1				
»Pripravljenost za sodelovanje s policisti«	,383**	,428**	1			
»Varnostno Počutje«	,023	-,071	,180**	1		
»Sodelovanje policistov z občani«	,689**	,664**	,438**	,035	1	
»Inerpersonalne kompetence policistov«	,646**	,603**	,375**	-,049	,566**	1

In končno smo ugotovili, da tisti anketiranci, ki bolj pogosteje pozitivno ocenjujejo združeno spremenljivko »Sodelovanje policistov z občani«, tudi pogosteje pozitivno ocenjujejo združeno spremenljivko »Interpersonalne kompetence policistov«.

4 Ugotovitve in predlogi za prakso

Ugotovitve tega prispevka, s katerim smo na vzorcu 42 občin oziroma 520 županov in svetnikov, proučevali njihove ocene in stališča do dela policistov in njihovo pripravljenost za sodelovanje s policisti, lahko z določenimi omejitvami posplošimo na stanje v celi Republiki Sloveniji in jih strnemo v nekaj naslednjih sklopov.

Ugotovimo lahko, da so župani in svetniki relativno zadovoljni z delom policistov, z njihovo uspešnostjo, da so pripravljeni z njimi tudi sodelovati pri skupnih prizadevanjih za boljšo varnost v lokalnih okoljih, da se v lokalnem okolju počutijo relativno varno, da relativno dobro ocenjujejo sodelovanje policistov z občani in prav tako relativno dobro ocenjujejo interpersonalne kompetence policistov. Med vsemi temi ocenami še najvišje odstopa ocena o njihovi pripravljenosti za sodelovanje s policisti pri prizadevanjih za varnost v lokalnih okoljih. To je tudi razumljivo, saj se župani in svetniki občin vsekakor počutijo soodgovorne za stanje varnosti v lokalnih okoljih. Zato kaže policistom priporočiti, da izkoristijo njihovo pripravljenost za sodelovanje z njimi prav v smislu policijskega dela v skupnosti, saj imajo župani in svetniki, kot izvoljeni predstavniki lokalnega okolja med njimi tudi določeno zaupanje in zato lahko izkoristijo svoj vpliv za skupno prizadevanje za višjo stopnjo varnosti v lokalnih okoljih.

Stopnja varnostnega počutja občanov je še kako pomembna. Spada tudi med modernejše kriterije merjenja uspešnosti policijskih organizacij. V našem prispevku smo ugotovili, da se višje izobraženi občani počutijo varneje, kot tisti z nižjo stopnjo izobrazbe. Razlogi za tako stanje so lahko mnogoteri. Kaže jih morda iskati v višji stopnji znanja in posledično poznavanja različnih varnostnih mehanizmov, pa tudi višjih dohodkih višje izobraženih občanov in večjih možnostih koriščenja različnih varnostnih naprav. Kar pa se tiče policijskega dela pa bi kazalo policistom priporočiti, da morda več svoje pozornosti pri delu namenjajo varnostnim problemom nižje izobraženih posameznikov.

Ugotovili smo tudi, da so tisti župani in svetniki, ki so bolj zadovoljni z delom policistov in ki bolje ocenjujejo njihovo uspešnost v večji meri pripravljeni sodelovati s policisti pri prizadevanjih za

varnost v lokalnih okoljih. Tako stanje je dokaj pričakovano in razumljivo. Še posebej zato, ker župani in svetniki nimajo praktično nobenih zakonskih možnosti vplivati na delo policistov. Zakon o policiji (1998) jim zgolj omogoča na prostovoljni osnovi skupaj s policisti ustanavljati svete, sosvete in druge oblike institucionalnega sodelovanja. Očitno pa ta ugotovitev kaže na to, da tam kjer se bolje razvijejo skupne sinergije županov in svetnikov na eni strani in policistov na drugi strani, lahko pričakujemo kvalitetnejše zagotavljanje varnosti v lokalnih okoljih.

Za varnost v lokalnih okoljih so zainteresirani tako policisti, saj je večja stopnja varnosti eno od meril njihove uspešnosti, kot tudi župani in svetniki. Občani uspešnost županov in svetnikov gotovo ocenjujejo po mnogih kriterijih. Eden izmed njih je gotovo tudi varnost v lokalnem okolju. Spoznanje, da so župani in svetniki torej pripravljeni sodelovati s policisti, pri prizadevanjih za varnost v lokalnih okoljih, naj bo torej vzpodbuda tako enim in drugim za skupno načrtovanje dela na tem področju. Policistom zato priporočamo, da izkoristijo pripravljenost županov in svetnikov za sodelovanje prav v smislu policijskega dela v skupnosti. Župani in svetniki, kot izvoljeni predstavniki lokalnega okolja, imajo med ljudmi tudi določeno zaupanje in zato lahko izkoristijo svoj vpliv za skupno prizadevanje za višjo stopnjo varnosti v lokalnih okoljih, kar je v interesu tako policije kot lokalne skupnosti.

5 Literatura

- Čelik, P. (1991). *Policaji: orožniki, miličniki, policisti*. Ljubljana: ČZP Delo.
- Gorenak, I. in Devetak, G. (2003). Stališča predstavnikov lokalnih skupnosti območja Upravne enote Šmarje pri Jelšah do dela policije. V Pagon, M. (ur.): *Četrty slovenski Dnevi varstvoslovja*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
- Gorenak, V. (2005). Stališča in ocene uporabnikov policijskih storitev in stopnja zadovoljstva policistov pri delu, kot kriterij merjenja uspešnosti policijskih organizacij – nekaj primerov raziskav v Republiki Sloveniji. V Lobnikar, B. (ur.): *Šesti slovenski dnevi varstvoslovja*. Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
- Grafenauer, B. (2000). *Lokalna samouprava na Slovenskem*. Maribor: Pravna fakulteta.
- Kečanović, B.; Klemenčič, G.; Zidar, K. in Pavlin, P. (2006). *Policijsko pravo in pooblastila*. Ljubljana: GV Založba.
- Kolenc, T. (2002). Zaupanje v policijo – javnomnenjski izsledki. V Pagon, M. (ur.): *Tretji slovenski dnevi varstvoslovja*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
- Kosmač, F. in Gorenak, V. (2004). Stališča komandirjev policijskih postaj do policijskega dela v skupnosti. V Lobnikar, B. (ur.): *Peti slovenski dnevi varstvoslovja* (str. 714 – 726). Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
- Kury, H.; Meško, G.; Mitar, M. in Fields, C. B. (2009). Slovenian police officers' attitudes towards contemporary security threats and punishment. *Policing*, 32(3), 415-430.
- Lobnikar, B. in Pagon, M. (1995). Elementi socialnega dela pri opravljanju policijske dejavnosti. *Zbornik strokovno znanstvenih razprav*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.
- Meško, G. (2001). V skupnost usmerjeno policijsko delo – izziv za slovensko policijo. *Teorija in praksa*, 38(2), 272-289.
- Meško, G. (2004a). Partnersko zagotavljanje varnosti v lokalni skupnosti - želje, ideali in ovire. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 55(3), 258-265.
- Meško, G. (2004b). Partnerschaftliche Sicherheitsgewährleistung: Wünsche, Ideale, Hindernisse. *Kriminalistik*, 58(12), 768-773.
- Meško, G. in Lobnikar, B. (2005). The contribution of local safety councils to local responsibility in crime prevention and provision of safety. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 28(2), 353-373.
- Pagon, M. in Lobnikar, B. (2002). Odnos do policijskega dela usmerjenega v skupnost: primerjava med policisti in občani. V Pagon, M. (ur.): *Tretji slovenski dnevi varstvoslovja*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.

- Pagon, M. in Lobnikar, B. (2004). Preprečevanje kaznivih dejanj: možnosti in omejitve novih pristopov pri izvajanju policijske dejavnosti. V Meško, G.(ur.): *Preprečevanje kriminalitete: teorija, praksa in dileme* (245–259). Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti,
- Šmidovnik, J. (1995). *Lokalna samouprava*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Trojanowicz, R. C. in Bucqueroux, B. (1994). *Community Policing: A Contemporary Perspective*. Cincinnati: Anderson Publishing Co.
- Ustava Republike Slovenije. (1991). Ljubljana, *Uradni list RS*, (33).
- Virant, G. (2004). *Pravna ureditev javne uprave*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
- Vlaj, S. (1998). *Lokalna samouprava: občine in pokrajine*. Ljubljana. Fakulteta za družbene vede.
- Weisel, D. L. in Eck, J. E. (1994). Toward a Practical Approach to Organizational Change: Community Policing Initiatives in Six Cities. *The Challenge of Community Policing: Testing the Promises*. Thousand Oaks. Sage Publications.
- Wilkinson, D. L. in Rosenbaum, D.P. (1994). The Effects of Organizational Structure on Community Policing: A Comparison of Two Cities. *The Challenge of Community Policing: Testing the Promises*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Zakon o lokalni samoupravi. (2007). *Uradni list RS*, (94).
- Zakon o policiji. (1998). *Uradni list RS*, (48).
- Žaberl, M. (2006). *Temelji policijskih pooblastil*. Ljubljana: Fakulteta za policijsko varnostne vede.